

Motion till riksdagen 2020/21:3930

av **Christina Høj Larsen m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2020/21:159 Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) när det gäller 9 kap. 8 § samt förslaget till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27) i proposition 2020/21:159 Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten.

2 Inledning

Regeringen föreslår genom proposition 2020/21:159 Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten flera åtgärder för att kunna identifiera fler personer som vistas i Sverige och motverka missbruk av resedokument och främlingspass. Förslagen innebär bl.a. att Migrationsverket och Polismyndigheten ges möjlighet att vid en inre utlänningskontroll fotografera en utlänning samt ta hens fingeravtryck, att en utlänning i vissa fall ska kunna beviljas högst tre främlingspass under en femårsperiod och att resedokument och främlingspass ska kunna återkallas. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

3 Förslagen om kontrollåtgärder vid inre utlänningskontroll bör avslås

Förslagen i propositionen bygger på betänkandet Klarlagd identitet – Om utlänningars rätt att vistas i Sverige, inre utlänningskontroller och missbruk av identitetshandlingar (SOU 2017:93), som presenterades i november 2017. Betänkandet kommer från Återvändandeutredningen (Ju 2017:09) som regeringen tillsatte i april 2017. Utredningens förslag remitterades i december 2017 och förslagen reviderades och utvecklades till en lagrådsremiss i februari 2020. Ett drygt år senare läggs propositionen på riksdagens bord.

Förslagen är komplexa och berör frågor om personlig integritet samt gränserna för det i grundlagen fastslagna skyddet mot påtvingat kroppsligt ingrepp samt Europakonventionens artikel 8.1 om rätten till skydd för privat- och familjeliv som i vissa fall innebär en rätt till skydd mot att bli fotograferad. Att så komplexa och svåra avvägningar tar tid är fullt rimligt. Mindre rimligt är att regeringen, trots Lagrådets allvarliga kritik mot de förslag som presenterades i lagrådsremissen, inte rättar till de brister Lagrådet pekar på eller remitterar de i lagrådsremissen omarbetade förslagen på nytt, vilket Lagrådet efterfrågar.

Lagrådets kritik är hård och borde tas på större allvar av regeringen. Två centrala förslag i remissen anser Lagrådet så bristfälliga att de inte kan ligga till grund för lagstiftning. Det handlar om förslaget att Migrationsverket och Polismyndigheten ges möjlighet att vid en inre utlänningskontroll fotografera en utlänning eller ta hans fingeravtryck och förslagen om hur fotografierna och fingeravtrycken vidare ska få behandlas, alltså sparas för framtida användning. Lagrådet är också kritiskt mot beredningen av förslagen och ifrågasätter behoven och nyttan av flera förslag. Även om begreppet ”etnisk profilering” inte förekommer i lagrådsremissen får det tolkas som att Lagrådet varnar för att förslagen öppnar för just det.

Utredningens betänkande mötte hård kritik från remissinstanserna, bl.a. JO, JK, DO och Advokatsamfundet. Lagrådsremissen skiljer sig på flera sätt från betänkandet, men omfattande brister kvarstår, vilket påpekas av Lagrådet. Ändå går regeringen vidare med dessa förslag.

Vänsterpartiet menar att propositionen innehåller sådana brister när det gäller förslagen om kontrollåtgärder vid inre utlänningskontroll att de bör avslås. Förslagen är dåligt underbyggda, behoven av dem är otillräckligt kartlagda och konsekvenserna är inte analyserade på ett sådant sätt som man ska kunna förvänta sig när det handlar om förslag av denna sort. Risken för etnisk profilering och diskriminering är överhängande om förslagen genomförs. Man kan inte heller bortse från de konsekvenser det får för samhället i stort när vissa delar av befolkningen misstänkliggörs endast på grund av sitt utseende. Mot denna bakgrund anser Vänsterpartiet att propositionen bör avslås i de delar som rör kontrollåtgärder vid inre utlänningskontroll. Riksdagen bör avslå förslaget till 9 kap. 8 § i lagen om ändring i utlänningslagen (2005:716) samt förslaget till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27) i proposition 2020/21:159 Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten. Detta bör riksdagen besluta.

Propositionens förslag som syftar till att förhindra missbruk av resehandlingar har Vänsterpartiet inga invändningar mot. Regeringen har reviderat utredningens förslag utifrån remissinstansernas invändningar och Lagrådets förslag i denna del av propositionen. Det är givetvis viktigt att förhindra fusk med resehandlingar och rimligt att harmonisera de regelverk som gäller för olika typer av resehandlingar.

Christina Høj Larsen (V)

Gudrun Nordborg (V)

Linda Westerlund Snecker (V)

Jon Thorbjörnson (V)

Jessica Wetterling (V)